

Jolanta Sitarska-Gołębiowska, Andrzej Zieliński

TEŻEC W 2001 ROKU

Słowa kluczowe: tężec, epidemiologia, Polska, rok 2001

Key words: tetanus, epidemiology, Poland, 2001

W 2001 roku, po raz pierwszy od 7 lat, wzrosła liczba zachorowań na tężec. Zarejestrowano 21 przypadków, o 50% więcej niż w roku poprzednim. Największą liczbę przypadków - 10, zarejestrowano w województwie małopolskim (tab. I).

Tab e l a I. Tężec w Polsce w 2001 roku. Zachorowania i zapadalność na 100 000 ludności wg województw

Table I. Tetanus in Poland in 2001. Number of cases and incidence per 100 000 population by voivodeship

Województwo	2000		2001	
	liczba zachorowań	zapadalność	liczba zachorowań	zapadalność
Polska	14	0,04	21	0,05
1. Dolnośląskie	1	0,03	-	-
2. Kujawsko-pomorskie	-	-	-	-
3. Lubelskie	1	0,04	2	0,09
4. Lubuskie	-	-	-	-
5. Łódzkie	2	0,08	2	0,08
6. Małopolskie	1	0,03	10	0,31
7. Mazowieckie	1	0,02	-	-
8. Opolskie	2	0,18	-	-
9. Podkarpackie	1	0,05	1	0,05
10. Podlaskie	-	-	1	0,08
11. Pomorskie	-	-	-	-
12. Śląskie	4	0,08	-	-
13. Świętokrzyskie	-	-	-	-
14. Warmińsko-mazurskie	-	-	-	-
15. Wielkopolskie	1	0,03	4	0,12
16. Zachodniopomorskie	-	-	1	0,06

Stwierdzono jedno zachorowanie w grupie wieku 30-39 lat, pozostali chorzy byli w wieku od 50 do 79 lat. Zanonotowano 7 zgonów (cztery mężczyzn i trzech kobiet); zmarły osoby starsze, w większości w wieku 70-79 lat (tab. II). Śmiertelność ogólna w 2001 roku wyniosła 33,3% i była nieco niższa niż w roku 2000 roku, kiedy osiągnęła 35,7%.

Tab e l a II. Tężec w Polsce w 2001 roku. Zachorowania i zapadalność na 100 000 ludności oraz zgony wg płci i wieku

Tab l e II. Tetanus in Poland in 2001. Number of cases, incidence per 100 000 population and deaths by age and sex

Grupy wieku	Mężczyźni				Kobiety				Ogółem			
	l.zach.	zapad.	zgony	%	l.zach.	zapad.	zgony	%	l.zach.	zapad.	zgony	%
0-19												
20-29												
30-39	1	0,04							1	0,02		
40-49												
50-59	1	0,05	1	100,0	1	0,04			2	0,05	1	50,0
60-69	1	0,07	1	100,0	5	0,27	1	20,0	6	0,18	2	33,3
70-79	8	0,89	2	25,0	4	0,27	2	50,0	12	0,50	4	33,3
80 i >												
Ogółem	11	0,06	4	36,4	10	0,05	3	30,0	21	0,05	7	33,3

Tab e l a III. Tężec w Polsce w 2001 roku. Zachorowania i zapadalność na 100 000 ludności wśród kobiet i mężczyzn w mieście i na wsi oraz liczba zgonów wg województw

Table III. Tetanus in Poland in 2001. Number of cases and incidence per 100 000 population by sex in urban and rural population and number of deaths by voivodeship

Województwo	Mężczyźni		Kobiety		Miasto		Wieś		Zgony
	l.zach.	zapad.	l.zach.	zapad.	l.zach.	zapad.	l.zach.	zapad.	
Polska	11	0,06	10	0,05	4	0,02	17	0,12	7
1. Dolnośląskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Kujawsko-pomorskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Lubelskie	1	0,09	1	0,09	1	0,10	1	0,08	1
4. Lubuskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Łódzkie	1	0,08	1	0,07	1	0,06	1	0,11	-
6. Małopolskie	7	0,44	3	0,18	-	-	10	0,62	4
7. Mazowieckie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8. Opolskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9. Podkarpackie	-	-	1	0,09	-	-	1	0,08	1
10. Podlaskie	-	-	1	0,16	-	-	1	0,20	-
11. Pomorskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12. Śląskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13. Świętokrzyskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14. Warmińsko-mazurskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15. Wielkopolskie	1	0,06	3	0,17	1	0,05	3	0,21	-
16. Zachodniopomorskie	1	0,12	-	-	1	0,08	-	-	1

Liczba przypadków tężca u kobiet i mężczyzn była zbliżona. Zachorowania na wsi były ponad 4 razy częstsze niż w mieście (tab. III). Utrzymująca się przez wiele lat znacząca przewaga zachorowań ludności wiejskiej potwierdza ryzyko związane z pracą w gospodarstwach rolnych, szczególnie u osób nie poddanych szczepieniom i nie szczepionych po zranieniu.

Występowanie zachorowań na tężec zbiega się zwykle z okresem nasilenia prac rolnych i ogrodniczych. W drugim i trzecim kwartale 2001 roku zarejestrowano 84,2% ogółu zachorowań. Najwięcej zachorowań wystąpiło w maju i sierpniu - po 8 przypadków w miesiącu.

Tak jak w latach ubiegłych, ponad 90% ankiet nadesłanych do Zakładu Epidemiologii PZH przez stacje sanitarno-epidemiologiczne nie zawierało informacji o szczepieniu. Dwa przypadki zachorowań dotyczyły osób nieszczepionych. W pięciu przypadkach jako wrota zakażenia podano skaleczenie powierzchowne i w również pięciu - ranę kłutą. Cztery zachorowania były w związku z ranami ciętymi, trzy szarpanymi, zaś jedno raną kąsaną. U dwóch chorych wrota zakażenia pozostały nieznanne.

Choroba rozwinęła się u prawie wszystkich pacjentów (94,7%) w ciągu trzech tygodni od zranienia. W przypadkach śmiertelnych okres wylegania był krótki (do 7 dni w 57,1%, 8-14 dni w 42,9%), potwierdzając związek ciężkości przebiegu choroby z krótszym okresem wylegania.

Jedną dawkę anatoksyny tężcowej po zranieniu otrzymało 19% osób, które zachorowały, natomiast 81% chorych po zranieniu nie otrzymało profilaktyki przeciwtężcowej w żadnej formie.

Podobnie jak w ubiegłym roku nie odnotowano zakażeń szpitalnych. Od 1984 r. w Polsce nie zanotowano ani jednego przypadku tężca noworodków.

Od lat utrzymuje się tendencja spadku liczby zachorowań na tężec w Polsce, co jest efektem prowadzonych od dawna masowych szczepień profilaktycznych. Chorują głównie osoby starsze, które nie były objęte tymi szczepieniami lub otrzymały ostatnią dawkę anatoksyny tężcowej wiele lat temu. U takich osób należy pamiętać o stosowaniu po urazach profilaktyki czynno-biernej. Analiza przypadków zachorowań wskazuje, że w praktyce po zranieniu nie zawsze jest stosowana przypominająca dawka anatoksyny tężcowej.

J Sitarska-Golebiowska, A Zieliński

TETANUS IN 2001

SUMMARY

In 2001, 21 cases of tetanus were registered in Poland. The incidence rate of tetanus was 0,04/100,000 population. No neonatal tetanus cases were recorded. All cases except one occurred among people of age 50 or more. Case fatality rate associated with tetanus was 33.3% and increased with age. All cases were unvaccinated or vaccination status was unknown. The data show effectiveness of vaccination program, but also show need for promotion of post exposure prophylaxis, especially among older people.

Adres autorów:

Jolanta Sitarska-Golebiowska

Zakład Epidemiologii Państwowego Zakładu Higieny

ul. Chocimska 24, 00-791 Warszawa

tel. (0-prefiks-22) 54-21-206; e-mail: jgolebiowska@pzh.gov.pl